

Bomenvisie GroenLinks Ede

Judith Klostermann

10 juni 2019

Deze visie gaat over de bomen in de bebouwde kom. Het gaat GroenLinks Ede om de waarde van bomen in het leefgebied van de mens. Bij bomen hoort idealiter ook ondergroei van jongere bomen, struiken en kruiden, omdat daarmee veel meer kansen voor biodiversiteit ontstaan. Groene standplaatsen voor bomen zijn dus onderdeel van deze visie.

1- Wat is het doel dat we willen bereiken

Het aantal bomen in de bebouwde kom van Ede mag niet verder afnemen. Wat de afgelopen jaren niet voldoende is gecompenseerd moet extra worden terug geplant; en kale straten moeten worden aangepakt. De bestaande bomen moeten met betere regelgeving worden beschermd. Als bomen ergens voor in de weg staan, moet er een zware afweging komen of ze toch kunnen blijven. Er moet een fonds zijn voor duurdere oplossingen. Als ze toch moeten wijken, moeten ze op een serieuze manier worden gecompenseerd; ergens in de nabije omgeving moet een versteend stuk worden teruggegeven aan de natuur en daar moet voldoende volume aan bomen worden terug geplant.

2- Wat staat er in het verkiezingsprogramma (lokaal, provinciaal, landelijk, Europees)

GL Ede website onder 'Stop met kappen! Meer bomen!'

GroenLinks wil versterking van groen in onze wijken en woonkernen. We zijn voor behoud van zoveel mogelijk volwassen en gezonde bomen. Die zijn hard nodig in de strijd tegen klimaatverandering en het klimaatbestendig maken van onze woonkernen. Door het afschaffen van de kapvergunning kan de gemeente bomen verwijderen waar zij dat wenselijk acht. De inwoners worden daarbij buitenspel gezet. Wij willen inspraak van de burger en hebben als motto: 'niet kappen, tenzij'.

De gemeentelijke bomen zijn in kaart gebracht en gecategoriseerd. Monumentale bomen en waardevolle groenstructuren moeten - volgens het gemeentebestuur - behouden blijven. De overige bomen zijn vogelvrij. Als een particulier een boom wil kappen, hoeft hij dit alleen te melden en wordt gecheckt of het een waardevolle of monumentale boom betreft. Criterium hiervoor is vooral 'beleving'. De waarde van bomen voor klimaat, milieu, temperatuur regeling, waterbeheer, luchtkwaliteit en ecologie wordt niet meegewogen. De aanvraag tot kap wordt niet meer gepubliceerd en voor inwoners is er dus geen mogelijkheid meer om bezwaar te maken.

3- Wat zijn de witte vlekken waar we toch wat van moeten vinden?

We hebben geen grip op het verdwijnen van bomen. Zeggen dat we het niet willen helpt niet. We hebben meer kennis nodig van het verdwijnp proces en van instrumenten om dat te stoppen.

Bomen zijn veel waard

Als GroenLinks vinden wij de waarde van bomen groot. Er is in de wetenschap veel steun voor dat standpunt.

- Bomen (en stadsgroen) maken mensen gezonder. De waarde van woningen stijgt. De meeste mensen voelen zich prettiger in een groene omgeving. Bomen zijn ook landmarks, herkenningspunten in de omgeving.
- Voor dieren zoals vogels, vleermuizen en insecten zijn bomen een onmisbare leefplek. Inheemse bomen dragen bij aan biodiversiteit.
- Bomen helpen tegen klimaatverandering: ze werken verkoelend. Ze vertragen de afstroming van regenwater naar het riool en hun standplaats laat water door naar de bodem.
- Bomen leggen CO₂ vast, zuiveren de lucht van stof en houden geluid van wegen tegen.

Oudere bomen vervullen deze functies veel beter dan jongere bomen. Een boom van 100 jaar oud zou vervangen moeten worden door wel 20 kleinere bomen voor dezelfde koeling.

Niemand vindt dat bomen waardeloos zijn. Er is hoogstens discussie over exoten die woekeren of teveel water gebruiken, of over naaldhout dat beter vervangen kan worden door loofhout.

4- Wat zijn de politieke uitdagingen?

Bomen verdwijnen in rap tempo uit Ede

De afgelopen jaren zijn duizenden bomen uit Ede verdwenen. Op nieuwbouwlocaties als Enka en de Kazerneterreinen zijn vele hectares bomen gekapt. Voor 2000 bomen per jaar worden kapvergunningen verstrekt. In de lanen van Ede zijn voor nieuwe riolering en om andere redenen veel laanbomen verdwenen. Vaak vindt men bomen aan 1 kant van de straat voldoende. In de lanen gaat het 'niet om het aantal stammetjes' maar om bomen goede groeiplaatsen te geven. Omdat daarvoor meestal weinig ruimte is, komt minder dan de helft van de bomen terug.

Eerdere aantallen van 90.000 stadsbomen (Bomenbeleidsplan 2013) waren gebaseerd op schattingen op basis van satellietbeelden. Dat is later bijgesteld naar 70.000 bomen en na 3 jaar tellen zelfs naar 62.000. Maar ook sinds tellingen gehouden worden neemt het aantal af.

Hiervoor wordt deels gecompenseerd door bomen terug te planten, maar dat is een veel kleiner aantal. Er moeten zoveel mogelijk huizen in de nieuwe wijken komen, dus voor hetzelfde aantal bomen is geen plaats.

In de toekomst zal dat doorgaan. Voor de zuidelijke Parklaan is het aantal te kappen bomen nu beperkt tot 100 bomen, maar voor de noordelijke Parklaan zullen duizenden bomen moeten worden gekapt. Ook op de Kazerneterreinen moeten nog 600 bomen wijken.

Factoren die bijdragen aan het verdwijnen van bomen

Hoe kan het dat bomen snel verdwijnen terwijl ze waardevol zijn? Een paar factoren staan hieronder op een rij (deels hypothetisch). De vraag is aan welke factoren iets te doen valt vanuit de gemeentelijke democratie.

- Factor ruimte. Voor bomen geldt hetzelfde als voor natuur en biodiversiteit: De mens heeft steeds meer ruimte nodig, en dus verdwijnt de ruimte voor ander leven. De ruimte in de ondergrond gaat ook steeds meer knellen: kabels, leidingen, warmteleiding.
- Factor geld. Wanneer bomen blijven staan kunnen minder huizen gebouwd worden, of is het duurder om de riolering te vervangen. Hoe kun je met bomen ook geld verdienen? In hoeverre spelen de kosten voor groenbeheer een rol?
- Factor mentaliteit. Er zijn in Ede al genoeg bomen, het bos is vlakbij. Maar dat denken ze in Brazilië, Congo en Indonesië ook. Juist als er veel bomen zijn, heb je daar een verantwoordelijkheid voor. Hoe maak je het belang op de grotere schaal zichtbaar?
- Factor besluitvorming. Het gaat al vroeg mis. In de complexe, lange keten van besluitvorming gaat het gevoel van verantwoordelijkheid verloren. Deze besluitvorming moeten we beter in kaart brengen.
- Factor regels. Bomen behouden hoeft niet van de APV, er zijn geen normen voor een minimum aantal bomen; wel voor parkeerplaatsen, voor de omvang van woningen, straten, trottoirs etc. Dus dat komt allemaal eerst en dan kunnen er uiteindelijk te weinig bomen in het plan. Veel functies die bomen vervullen worden niet meegenomen in een ontwerp omdat er geen harde regeltechnische eisen zijn.
- Factor kennisgebrek. Bomen worden als decoratie gezien en niet als functioneel. Er zijn genoeg goede voorbeelden, maar die moet je willen kennen.

5- Wat gaat we doen? Strategie, tactiek, acties

Hoofdoel is de achteruitgang in aantal bomen deze collegeperiode laten stagneren en de volgende periode vooruit te gaan.

Een paar zaken onderzoeken:

- De getallen over verdwenen bomen zouden we boven water moeten halen voor de afgelopen 30 jaar.
- De beslisketen op een rij zetten en methoden om de regelgeving versterken; niet alleen mooie woorden maar ook harde eisen. Goede voorbeelden van bomenbeleid zoeken in Nederland.
- Klimaatadaptatie functie onderzoeken: de Kamperfoelielaan vergelijken met Willem de Zwijgerlaan qua hittebeleving.
- Onderzoek naar redenen verregaande bomensnoei.

Communicatieve acties:

- Een duidelijk verhaal over onze bomenvisie op de website
- Partners zoeken om de visie mee uit te dragen
- Campagne voeren voor meer bomen in kale straten, vooral in Ede-west.
- Tiny forests / stadsbossen een speciale status geven en daar burgers bij betrekken

Ontwerp:

- Ieder nieuw ontwerp calculeert bestaande bomen in als een gegeven. Behoud van geselecteerde bomen wordt als eis meegegeven in het beeldkwaliteitsplan (kruisjes op de kaart).
- Ook in verharding moeten bomen want vaak is de enige andere optie geen bomen. Er moet een voldoende grote boomspiegel bij bomen in verharding; niet berekend op de jonge boom maar op de volwassen boom.
- In plaats van verkeersdrempels wegversmallingen met bomen.
- Beter soortenbeleid: Ambtenaren zouden bomenlijsten met functies en geschiktheid voor standplaatsen moeten gebruiken. Niet steeds grote aantallen van dezelfde boomsoort bij elkaar. Probeer qua klimaatverandering rekening te houden met soorten/variëteiten die toekomstbestendig zijn.

Beheer:

- Beter onderhoud inclusief ondergroei: Bomenbeheer vanuit stadsecologie benaderen.
- Wilde bloemrijke ondergroei als een soort Idylle/bijtankstation.
<https://www.vlinderstichting.nl/idylle/>

Behoud:

- Bij renovaties is behoud van bestaande bomen het uitgangspunt. Een range aan behoudstechnieken moet klaarliggen voor de planners.
- Compensatie borgen: De volledige waarde van een boom moet gecompenseerd worden. Afgesproken compensatie moet gehandhaafd en gerapporteerd worden. Een lokaal Groenfonds oprichten waarmee kap gecompenseerd kan worden of waarmee duurdere behoudsmethoden bekostigd kunnen worden.